

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

SSK Genel Kurulu'nun sadece görüş ve dilekleri açıklama ve Sosyal Sigortalar'ı ilgilendiren önemli güncel sorunları komisyonlara yollama görünümünden kurtarılması, kurumun işlevini güçlendirecektir

SSK GENEL KURULU

TOPLANIRKEN

SOSYAL Güvenlik Bakanı'nın çağrısı üzerine Ankara'da toplanan 38. SSK Genel Kurulu, 16-18 Mayıs tarihleri arasında Sosyal Sigortalar'la ilgili konuları görüşecek ve gerekli kararları verecektir.

Sigortalı (işçi)-işveren ve devlet kesiminden gelen üyeler, önemli gördükleri görüş ve dileklerini, genel kurulda açıklayacaktır. Bunların neler olduğu, önümüzdeki günlerde öğrenilecek ve ilgili çevrelerce değerlendirilecektir. Burada ise, kendi kendine yönetim ilkesi açısından, SSK genel kurullarının taşıdığı anlam ve önem üzerinde durulacaktır.

KENDİ KENDİNE YÖNETİM

Günümüzde sosyal güvenliği sağlama görevinin yerine getirilmesi, devletin gözetim ve denetimindeki kamu hukuku kurumlarına terkedilmiştir. Nitekim, 1982 Anayasamızın 60. maddesi de, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu belirttikten sonra, devletin bu güvenliği sağlayacak gerekli önlemleri almasını ve örgütü kurmasını öngörmektedir.

Sosyal sigorta kurumlarının kendi kendine yönetimi ilkesi, hangi sistem üstün tutulursa tutulsun, temel ilke olarak benimsenmektedir. Sosyal sigortalar hukuku açısından kendi kendine yönetim ilkesi, ilgililer, yani sigortalılar (işçiler) ile işverenler tarafından yönetilme anlamını taşımaktadır. Böylece, sigortalılar ile işverenler, sosyal sigortaların biçimlendirilişinde yönetime katılmakta ve de aynı za-

manda, sosyal sigorta kurumlarının işlevine uygun işlemesi için gerekli sorumluluğu birlikte üstlenmektedir. Bu da, sosyal sigortalarda kendi kendine yönetimin, sigortalılar ile işverenlerin yönetime katılmadaki partizan ve ideolojik bölünmelerini bir yana itici işlevi olmaktadır.

Kendi kendine yönetim ilkesi, sosyal sigortalıların en önemli özelliklerinden birisini oluşturmaktadır. Gerçekten, sosyal sigortalı, bağımsız kamu hukuku kurumları tarafından yürütül-

mektedir. Bu bağımsız kamu hukuku kurumlarının organları, eşit sayıdaki sigortalı (işçi) ve işveren temsilcilerinden oluşmaktadır. Bunun dışında, sosyal sigorta kurumlarına, belirli ölçüde hukuk kuralı koyma yetkisi de tanınmaktadır. Ancak sosyal sigorta kurumları, kendi kendine yönetim yetkisine sahip olmakla birlikte, devletin gözetim ve denetiminden de tamamen uzak değildir. Nitekim, sosyal sigorta kurumları, yönetimlerinin hukuka uygun faaliyetlerde bulunmalarını sağlamak üzere, devlet

YAZAN:

16.5.1983 M. K. K. K.
Dr. Tankut CENTEL
[İÜ Hukuk Fakültesi]

denetimine bağlı tutulmaktadır.

KURULUN OLUŞUMU

Kendi kendine yönetim ilkesinin geniş ölçüde uygulanması düşünülen alanlardan birisi de, sosyal sigorta kurumlarının genel kurullarının oluşum biçimi ve bu kurulların hukuki işlevidir. Soruna ülkemiz açısından bakıldığında, her yıl Sosyal Güvenlik Bakanı'nın en geç haziran ayı sonuna kadar yapacağı çağrı üzerine toplanan SSK Genel Kurulu, 1945 yılında çıkarılan SSK Kanunu uyarınca, kurumun organlarından birisidir. Genel kurul, sigortalı (işçi)-işveren ve devlet kesiminden gelen üyelerden oluşmaktadır. Genel kuruldaki katılma aritmetiğinin, nispeten sigortalılar (işçiler) lehine bulunduğu görülmektedir. Gerçekten, SSK Genel Kurulu, 15 işçi, 15 işveren, 10 kurumdan aylık ve gelir alanların temsilcisi ile altı merkezi yönetim temsilcisi ve bir veya birkaç profesörden oluşmaktadır. Genel kurula seçilen bir veya birkaç profesörü de, merkezi yönetimin temsilcisi olarak görmek gerekir. Çünkü, bunlar, Sosyal Güvenlik (ve Milli Eğitim) bakanlıkları tarafından seçilmektedir. 15 işçi temsilcisi ile on kurumdan aylık ve gelir alanların temsilcisinin de genel kurula katıldığı gözönünde bulundurulduğunda, katılma aritmetiğinin, sigortalılar lehine olduğu görülmektedir. 15 işveren temsilcisinin de katıldığı düşünüldüğünde ise, katılma aritmetiğinin, en azından merkezi yönetim (devlet) lehine bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Buna karşılık, genel kuruldaki katılma aritmetiğinin nispeten sigortalılar lehine bulunmasını, fazla büyütmemek gerekir. Çünkü, bugün için SSK Genel Kurulu, sadece danışma organı durumundadır. Gerçi, SSK Kanunu m. 14/bent A, "Kurumun bilanço ve yapılan işler raporu ile denetçiler tarafından işlemlerin ve

hesapların denetlenmesi sonuçlarını gösteren raporlar üzerine karar verme'yi genel kurulun görevleri arasında görmekte ve bilançonun veya yapılan işler raporunun genel kurulca onanmasıyla ilgililerin ibra edileceğini bildirmekteyse de, 23 sayılı yasa denetleme yetkisini genel kuruldan almış ve Yüksek Denetleme Kurulu'na vermiştir. Bu durum-

da, genel kuruldaki katılma aritmetiğinin sigortalılar lehine bulunuşunun, kendi kendine yönetim açısından fazla bir önemi kalmamıştır, denebilir.

SONUÇ

SSK Genel Kurulu'na ibra yetkisinin tanınması, sosyal sigortalarda kendi kendine yönetim ilkesi açısından, ülkemizde geriye atılan bir adımın ileriye alınması olacaktır. Çünkü, genel kurula ibra yetkisinin verilmesi, kurumun kendi kendine denetimini sağlayacaktır. Merkezi yönetim, ibra yetkisini büyük bir olasılıkla, SSK'nın kendini yeterince denetleyemediği düşüncesiyle genel kuruldan almıştır. Ancak, bugün için merkezi yönetimin böyle bir endişe duymasına gerek kalmamıştır, denebilir. Çünkü 1.4.1981 gün ve 2443 sayılı yasa ve daha sonra da 1982 Anayasamızın 108. maddesi, Devlet Denetleme Kurulu'nu kurmuştur. Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olan bu kurul, SSK'ya da denetleme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Bu açıdan, SSK Genel Kurulu'nun, sadece görüş ve dilekleri açıklama ve sosyal sigortalara ilgilendiren önemli güncel sorunları komisyonlara yollama görünümünden kurtarılması, kurumun işlevini güçlendirmede etkili olacaktır.